

Nâng cao hứng thú học tập các môn lý luận chính trị cho sinh viên - một vấn đề cần quan tâm

Vũ Công Thương*

* PGS, TS. Trường Đại học Sài Gòn

Received: 28/7/2023; Accepted: 02/8/2023; Published: 15/8/2023

Abstract: Learning is one of the important tasks of students and in the learning process, interest plays a particularly important role. Thanks to excitement, during the learning process, students reduce fatigue and stress, increase attention, and stimulate positivity, exploration, and creativity. The article presents a general overview of students' learning interest in studying Political Theory subjects and proposes some solutions to improve students' learning interest in teaching Political Theory subjects at university.

Keywords: Political theory subject, Interested in learning

1. Mở đầu

Hứng thú là một thái độ đặc biệt của con người đối với một đối tượng nào đó, nó mang lại cho cá nhân khoái cảm trong quá trình hoạt động, làm nảy sinh sáng tạo, khát khao đi tìm cái mới, tăng hiệu quả hoạt động của cá nhân. Đối với sinh viên (SV), trong quá trình học tập nếu có hứng thú đối với môn học, họ sẽ thể hiện sự tập trung chú ý cao độ trong giờ học trên lớp, họ say mê, hấp dẫn bởi nội dung, ý nghĩa của môn học và chủ động tự nghiên cứu tài liệu, tìm kiếm những kiến thức mới ngoài bài giảng của giảng viên và những kiến thức giáo trình đã đề cập. Các môn Lý luận chính trị là môn học thiên về lý luận, có tính khái quát và trừu tượng cao. Vì vậy, dẫn đến tình trạng SV chưa cố gắng học tập để đạt điểm cao, mà nặng tâm lý học để đáp ứng đủ điều kiện không phải thi lại, học lại. Nhận thức về môn học hạn chế, thái độ học tập thụ động đôi khi còn mang tính chất đối phó với giảng viên và ngay cả đối với bản thân, điều đó là một trong những rào cản tâm lý, kìm hãm tính tự giác, tích cực và hứng thú trong quá trình học tập các môn Lý luận chính trị của SV.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tầm quan trọng và thực trạng hứng thú học tập của SV đối với các môn Lý luận chính trị

Thứ nhất, hứng thú học tập và vai trò của hứng thú học tập đối với SV.

Hứng thú là “một thái độ đặc biệt của con người đối với một đối tượng nào đó, vừa có ý nghĩa với cá nhân, vừa mang lại cho cá nhân khoái cảm trong quá trình hoạt động” [3, tr.73]. Hứng thú làm nảy sinh sự sáng tạo, khát khao tìm tòi cái mới, tăng hiệu quả hoạt động của cá nhân. Nhờ có hứng thú, dù gặp phải nhiều khó khăn, cá nhân vẫn “cảm thấy khoái cảm khi lao động vì thấy nó là trò chơi về thể lực và trí tuệ” [2,

tr.230]. Đối với SV, hứng thú học tập là thái độ đặc biệt của họ đối với việc học tập và gắn với hoạt động học tập, tạo ra sự ham thích, khoái cảm và thôi thúc SV chủ động chiếm lĩnh tri thức. Hứng thú học tập của SV hình thành và phát triển dần qua mỗi bài học, khi giảng viên khơi dậy được sự tự giác, tích cực ở SV, làm cho SV cùng suy nghĩ, tìm tòi và sáng tạo trong quá trình học tập.

Hứng thú học tập của SV là nhân tố ảnh hưởng mạnh mẽ tới kết quả học tập, vừa là điều kiện, vừa là hệ quả hoạt động học tập của SV. Hứng thú học tập, một mặt, chịu sự tác động trực tiếp của quá trình hoạt động học tập của SV; mặt khác, chịu tác động gián tiếp từ các nhân tố khác như nhu cầu học tập, động cơ học tập, tâm lý, sức khỏe, năng khiếu... của chính bản thân SV. Với tư cách là điều kiện, hứng thú với học tập sẽ làm cho SV hăng hái, tích cực hơn trong những hoạt động liên quan tới lĩnh vực chuyên môn đào tạo, đầu tư nhiều công sức hơn cho hoạt động học tập. Khi học tập với sự thích thú và niềm đam mê, thì SV sẽ không bị căng thẳng, mà trở nên năng động, linh hoạt và có nhiều sáng tạo mới trong học tập. Điều này, làm cho hiệu quả hoạt động học tập của SV được nâng cao.

Thứ hai, tầm quan trọng của hứng thú học tập đối với SV khi học tập các môn Lý luận chính trị.

Trong chương trình đào tạo đại học, các môn Lý luận chính trị thuộc phần giáo dục đại cương, là các môn học bắt buộc đối với SV tất cả các chuyên ngành đào tạo. Theo Công văn số 3056/BGDĐT-GDĐH ngày 19/7/2019 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn Lý luận chính trị áp dụng cho chương trình đào tạo đại học trình độ đại học chuyên và không chuyên về lý luận chính trị, từ năm học 2019 - 2020, các cơ sở giáo dục đại học tổ chức giảng dạy các môn Lý luận chính

trị bao gồm: Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị Mác - Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Tư tưởng Hồ Chí Minh.

Tuy có đối tượng, phương pháp và nội dung nghiên cứu riêng, song các môn Lý luận chính trị đều nhằm mục đích chung là trang bị cho SV một hệ thống lý luận khoa học, tiên tiến, mang bản chất của giai cấp công nhân, để SV có một trình độ nhận thức nhất định về lý luận chính trị, trên cơ sở đó hình thành niềm tin đối với Lý luận Mác - Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh, nhất là tin tưởng vào con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của đất nước ta. Học tập các môn Lý luận chính trị giúp SV phát triển năng lực tư duy lý luận, hình thành thế giới quan, phương pháp luận cách mạng, khoa học, góp phần xây dựng nhân sinh quan cộng sản chủ nghĩa. Điều này, tạo ra trong mỗi SV niềm lạc quan cách mạng, niềm tin vững chắc vào công cuộc đổi mới, sự thắng lợi của chủ nghĩa xã hội, giúp họ vượt qua những thử thách, khó khăn, mạnh dạn, kiên quyết đấu tranh chống lại quan điểm sai trái để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Ngoài ra, các môn học này còn giúp cho SV có phương pháp luận đúng đắn trong học tập và nghiên cứu khoa học, rèn cho SV kỹ năng vận dụng những tri thức lý luận vào việc giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra, nó không chỉ dừng lại ở việc cung cấp cho SV khả năng nhận thức về thế giới, mà còn tạo cho họ khả năng tham gia cải tạo thế giới bằng việc góp phần hình thành tư duy khoa học, thái độ tích cực trong hoạt động thực tiễn của SV sau khi ra trường. Trong học tập các môn Lý luận chính trị, hứng thú học tập giữ vai trò quan trọng. Bởi vì, lý luận chính trị là các môn học thiên về lý luận, có tính khái quát và trừu tượng cao, nên nhiều SV có tâm lý sợ học, thiếu sự thích thú, đam mê với các môn học này. Hứng thú học tập tạo ra động cơ, động lực chủ yếu giúp SV thực hiện hoạt động học tập các môn Lý luận chính trị có hiệu quả, kích thích khát vọng mở rộng và đào sâu suy nghĩ kiến thức môn học SV đã lĩnh hội và áp dụng vào thực tiễn ngành nghề đang theo học. Đồng thời, hứng thú học tập làm tích cực hóa các quá trình tâm lý của SV như tri giác, tư duy, tưởng tượng, trí nhớ..., từ đó năng lực nhận thức, học tập của SV đối với môn học nâng cao và phát triển.

Thứ ba, thực trạng hứng thú học tập của SV khi học tập các môn Lý luận chính trị.

Ở trường đại học, các môn Lý luận chính trị là những môn học bắt buộc, bởi vì nó giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành ở SV những phẩm chất tốt đẹp, trang bị cho SV phương pháp luận đúng đắn trong học tập và nghiên cứu khoa học - đó

là phương pháp biện chứng. Đồng thời, xây dựng cho SV phẩm chất đạo đức tốt đẹp, niềm tin, lý tưởng vững chắc và ý thức chấp hành pháp luật. Đây là môn học giữ vị trí quan trọng trong việc giáo dục ý thức, hành vi, góp phần hình thành, phát triển những phẩm chất và năng lực cần thiết của SV, đào tạo những người lao động mới vừa có tri thức khoa học, đạo đức, năng lực hoạt động thực tiễn, phẩm chất chính trị, vừa có ý thức trách nhiệm đối với cộng đồng, gia đình và bản thân. Tuy nhiên, thực tế cho thấy còn không ít SV cho rằng đây là môn học lý luận, kiến thức có tính hàn lâm, trừu tượng và khái quát cao, rất khó và không cần thiết vì ra trường không sử dụng, nên ngại học, không hứng thú với môn học, học với tính chất đối phó, chiếu lệ miễn là không phải thi lại, học lại; SV còn nhiều lúng túng trong phương pháp học tập môn học, nhất là phương pháp tự học, kỹ năng tự học, tự tổ chức quá trình học tập. Nhiều SV chưa nhận thức rõ tính tất yếu về vai trò của tự giác rèn luyện, học tập môn học, không biết tự tổ chức hoạt động học tập của mình ngay từ khâu lập kế hoạch, phân bổ thời gian cho các hoạt động học tập và nghỉ ngơi một cách hợp lý, cả khi học trên lớp và tự học... Chính những vướng mắc này làm cho SV nhiều khi cảm thấy khó khăn và lúng túng trong việc thực hiện các nhiệm vụ học tập. Họ mất dần niềm tin và do đó cũng mất dần hứng thú, tích cực đối với việc học tập môn học.

2.2. Một số giải pháp nâng cao hứng thú học tập các môn Lý luận chính trị của SV

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của SV về vị trí, vai trò của môn học trong chương trình đào tạo.

SV có hứng thú trong học tập các môn Lý luận chính trị hay không, điều đó phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó nhận thức của bản thân SV đối với môn học giữ vai trò đặc biệt quan trọng. Bởi vì, có nhận thức đúng đắn về môn học thì SV mới nỗ lực, cố gắng học tập, có thái độ học tập tích cực, tự giác, tự tin vào bản thân mình, bồi dưỡng và phát triển hứng thú học tập.

Thứ hai, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy năng lực, tính tích cực, chủ động, sáng tạo của SV và gắn lý luận bài học với thực tiễn cuộc sống.

Để nâng cao hứng thú học tập, tạo nên sự thích thú, hào hứng cho SV trong khi học các môn Lý luận chính trị của SV hiện nay, *trước hết*, đội ngũ giảng viên phải tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy được tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học, lấy người học làm trung tâm. Giảng viên cần khắc phục mặt hạn chế của phương

pháp truyền thụ độc thoại một chiều, nhồi nhét kiến thức, mang tính áp đặt. Thay vào đó là việc sử dụng linh hoạt các phương pháp như: thuyết trình kết hợp với vấn đáp, nêu vấn đề gợi mở, tạo tình huống... để người học cùng tham gia; sử dụng phương pháp thảo luận nhóm, thuyết trình nhóm, phương pháp kể chuyện, phương pháp đóng vai, trò chơi học tập. Mặt khác, trong quá trình giảng dạy giảng viên phải tăng cường liên hệ với thực tiễn, gắn lý luận với thực tiễn nhằm giảm sự nhàm chán, đơn điệu, lý thuyết suông, giúp SV dễ hiểu bài, thấy được vai trò của lý luận đối với thực tiễn và mối liên hệ giữa chúng. Để làm được điều đó, giảng viên phải có vốn thực tiễn rộng, phong phú, nắm vững chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và phải am hiểu các vấn đề kinh tế, chính trị, xã hội của đất nước, của thế giới, nhất là thực tiễn của ngành SV đang theo học. Do đó, đòi hỏi giảng viên phải cập nhật thông tin từ thực tiễn một cách chính xác, mang tính thời sự và phải biết cách gắn sao cho đúng, cho trúng lý luận với thực tiễn, với “liều lượng” hợp lý, có chọn lọc; tránh tình trạng sử dụng thực tiễn vụn vặt, không mang tính phổ biến hoặc lạm dụng, sa đà vào thực tiễn, biến giờ học thành buổi nói chuyện thời sự, kể chuyện phiếm, xem nhẹ việc cung cấp những tri thức lý thuyết cần và đủ cho người học.

Thứ ba, đổi mới cách thức kiểm tra, thi đánh giá kết quả học tập môn học của SV.

Kiểm tra, đánh giá là khâu then chốt của quá trình dạy học. Đổi mới cách thức kiểm tra, thi đánh giá là một tất yếu khách quan gắn liền với đổi mới phương pháp dạy học. Cần đổi mới cách thức kiểm tra, thi đánh giá theo hướng xóa bỏ hình thức thi “đề đóng, học thuộc lòng”; giảm áp lực cho SV đối với việc kiểm tra, thi các môn Lý luận chính trị; tăng cường phát huy tính sáng tạo, khả năng liên hệ, vận dụng kiến thức đã học vào giải quyết những vấn đề trong thực tiễn của ở địa phương, đất nước và bản thân của SV.

Thứ tư, SV xây dựng động cơ học tập đúng đắn, phải tích cực, chủ động, tự giác khám phá tri thức môn học để áp dụng vào thực tiễn nghề nghiệp. Để làm được điều này, trước hết, SV cần lập kế hoạch học tập nói chung, học tập các môn Lý luận nói riêng nhằm tránh tình trạng chỉ tập trung học ở những thời điểm nhất định vào các kỳ thi và sử dụng thời gian phù hợp. Đồng thời, SV cần phải chủ động sưu tầm, nghiên cứu tài liệu, tích cực trao đổi thắc mắc với bạn bè, giảng viên về kiến thức các môn học. Tăng cường tự học, tự nghiên cứu trong quá trình học tập các môn Lý luận chính trị.

Thứ năm, quan tâm tổ chức các hoạt động ngoại khóa cho SV nhằm làm phong phú thêm kiến thức các môn Lý luận chính trị.

Để tránh sự nhàm chán, tạo ra hứng thú cho SV trong học tập các môn Lý luận chính trị, giảng viên cần đa dạng hóa hình thức dạy học bằng việc cho SV thực hiện các hoạt động ngoại khóa như tham quan thực tế các viện bảo tàng, di tích lịch sử, xem phim tài liệu, phim khoa học và tham gia các hoạt động xã hội khác. Tham gia những hoạt động này, SV có thể giải quyết tốt những tình huống, vấn đề thực tế trong cuộc sống và công việc sau khi ra trường mình gặp phải. Điều đó, giúp cho SV tăng hứng thú trong học tập môn học, áp dụng những kiến thức đã học vào cuộc sống để khám phá và phát triển những kỹ năng của bản thân.

Thứ sáu, xây dựng, sửa chữa, bổ sung cơ sở vật chất, phương tiện dạy học.

Cơ sở vật chất, trang thiết bị là nội dung vật chất quan trọng của mỗi nhà trường, nó góp phần nâng cao chất lượng các hoạt động của nhà trường nói chung, công tác giảng dạy các môn Lý luận chính trị nói riêng. Vì vậy, các trường đại học cần quan tâm đầu tư nâng cấp, khai thác có hiệu quả cơ sở vật chất, các trang thiết bị như máy tính, máy chiếu... để phục vụ tốt cho hoạt động giảng dạy và học tập của giảng viên và SV.

3. Kết luận

Lý luận chính trị là các môn học mang tính khái quát, trừu tượng cao, có phần khô khan, khó tiếp thu trong quá trình học. Thực tế cho thấy, khi học tập các môn học này, một bộ phận SV chưa nhận thức đúng vị trí, vai trò và ý nghĩa thực tiễn của nó, dẫn đến có thái độ thờ ơ, không có hào hứng, thích thú với môn học, nhất là SV thuộc các khối ngành khoa học tự nhiên, kỹ thuật và công nghệ. Điều đó dẫn tới tình trạng một số SV cảm thấy nhàm chán, mệt mỏi, áp lực, có tư tưởng học đối phó, cảm chùng, chỉ đặt mục tiêu đủ điểm để không phải thi lại, học lại. Do đó, làm thế nào để tạo hứng thú cho SV trong học tập các môn Lý luận chính trị, nâng cao chất lượng môn học cần quan tâm thực hiện đồng bộ các giải pháp từ công tác quản lý, giảng dạy đến khuyến khích tích cực, chủ động, tự giác của SV trong quá trình học tập.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), Công văn số 3056/BGDĐT-GDĐH ngày 19 tháng 7 năm 2019 của Bộ Giáo dục và Đào tạo *hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn Lý luận chính trị*.
2. A.G.Côvaliôp (1971), *Tâm lý học cá nhân*, tập I, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
3. Nguyễn Quang Ủn (Chủ biên) (2007), *Tâm lý học đại cương*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.